

Elena-Irina MACOVEI

Discursul urii pe blogurile și forumurile unor publicații din România*

I. Introducere

Dezvoltarea internetului din ultimii ani are multiple implicații asupra societății, una dintre ele fiind extinderea sferei publice, prin crearea unor noi modalități de mobilizare colectivă, de criticism al aspectelor politice, sociale sau culturale și de răspândire a ideilor și informațiilor¹. Habermas consideră, însă, că internetul a scindat contextele de comunicare, prin faptul că publicul este unul anonim, dispersat și într-o continuă reconstrucție, „contribuțiile intelectuale pierzându-și puterea de a crea o focalizare”². În același timp, în acest mediu orice persoană care are acces la internet poate oferi informații sau își poate aduce contribuțiile în toate domeniile care o interesează – artistic, literar, științific etc. – chiar dacă vorbim de un expert³ sau de un amator⁴. O altă consecință, legată de acest aspect, este declinul presei tradiționale tipărite – unele ziare din România (*Cotidianul, Gardianul, Ziua*), ca și din alte țări, retrăgându-și edițiile pe hârtie și continuându-și activitatea exclusiv online – și dezvoltarea unui jurnalism alternativ. Jurnaliștii, intelectualii, scriitorii, cercetătorii își fac publică activitatea pe bloguri sau pe alte platforme specializate, însă oricine poate să scrie un blog.

În acest context, pe forumurile publicațiilor și pe blogurile românești, printre comentariile pertinente și la obiect se remarcă un discurs al urii, definit ca o expunere de orice natură „destinată să promoveze ura împotriva persoanelor sau grupurilor pe criterii de rasă, religie, gen, orientare sexuală, naționalitate sau alte clasificări inadecvate”⁵. Prin urmare, comentariile antisemite, rasiste, xenofobe sau homofobe iau forma unui contra-discurs public, care funcționează după cu totul alte reguli decât cel public oficial. Dezbateră privind discursul urii în mediul online se concentrează asupra reglementării limitelor de exprimare pe internet. Prin definiție internetul este un spațiu care stă sub semnul libertății de exprimare, dar este susținută și opinia

* Articolul are la bază cercetarea realizată în perioada 2008-2010, împreună cu W. Totok, Mihai Dinu Gheorghiu și Simona Sînzianu, asupra conținutului xenofob, rasist, homofob și antisemit al forumurilor unor publicații și al unor bloguri românești.

¹ Conform D. Cardon, *La démocratie Internet*, Paris, Éditions du Seuil et La République des Idées, 2010.

² Habermas, apud K. Ubayasiri, *Internet and the Public Sphere*, în *eJournalist*, 6(2), 2006, disponibil la (<http://www.ejournalism.au.com/ejournalist/ubayasiri622.pdf>), accesat la 4 noiembrie 2011.

³ Conceput inițial, la începutul anilor 1960, ca o rețea de comunicare în domeniul militar, internetul a devenit în prezent indispensabil pentru desfășurarea activităților noastre profesionale și personale. Este un spațiu virtual care se interferează cu realitatea, unde se stabilesc relații sociale, dar și comportamente specifice.

⁴ Trecerea de la expertiză la amatorism odată cu era internetului, o semnaleză și P. Flichy, în cartea sa „Le Sacre de l'amateur”, 2010.

⁵ Webster's New World Law Dictionary, 2010 (<http://law.yourdictionary.com/hate-speech>), accesat la 4 noiembrie 2011.

contrară ca, atunci când se încalcă demnitatea unor oameni, autoritățile să ia măsuri împotriva autorilor sau proprietarilor de site-uri. Nu s-a ajuns la un consens privind această reglementare, fiecare țară având propria manieră de a aborda problema. Dacă în Germania propaganda nazistă sau pornografia infantilă se pedepsește cu închiderea site-ului sau chiar cu închisoarea, în România nu există un set de reguli clare după care să se ghideze comunicarea online.

Pe diverse site-uri apar cărți și articole antidemocratice ale unor autori români ca Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica etc., redescoperite și reeditate după 1989, care reprezintă și una dintre sursele acestor diferite figuri retorice. Tot aici intră și lucrările anti-semite și revizioniste internaționale, dar și literatura memorialistică și scrierile conspirative. Publicarea memoriilor despre tratamentele inumane aplicate deținuților politici în închisori a contribuit la fabricarea unor „martiri ai creștinismului”, denumiți și „Sfinți ai închisorilor”, având ca obiectiv principal „reabilitarea morală a Mișcării Legionare”⁶.

În același sens, literatura mărturiilor despre „rezistența din munți”, conține texte care reprezintă o apologie veritabilă a celor care nu au abandonat simpatiile lor legionare, rămânând fideli unei ideologii antisemite⁷. Mitul rezistenței naționale eroice continuă să se propage în scrierile reprezentanților unei noi generații, atrasă de vechimea și radicalismul acesteia⁸. Astfel de lucrări sunt scrise în paradigma protocronismului românesc și a unor idei conspiraționiste, lansând chemări pentru o nouă revoltă populară, pentru a-i înlătura pe „mafioții” și profitorii revoluției și pentru a ieși din criza provocată de dușmani ai poporului și de agenții din țară ai acestora⁹.

Studiul de față propune o analiză a discursului urii de pe forumurile și blogurile românești, iar în secțiunile următoare vom prezenta pe scurt materialul documentar, vom descrie și vom ilustra prin exemple¹⁰ principalele teme identificate de noi și modalitățile de exprimare ale mesajelor.

II. Metoda

Am realizat analiza critică a opiniilor exprimate de utilizatorii internetului pe baza unui vast material documentar, acumulat pe o perioadă de șase ani (2003-2009) și prelucrat parțial pentru un proiect colectiv¹¹. Monitorizarea continuă și în prezent; nu a fost una structurată, ci a vizat articolele care aveau un număr mare de comentarii.

⁶ *W. Totok*, Cărți cu tentă legionară despre Gheorghe Calciu și Valeriu Gafencu, la Radio Europa Liberă, 12 martie 2008, disponibil la (<http://origin.europalibera.org/content/article/1454163.html>), accesat la 14 martie 2008.

⁷ A se vedea *I. Gavrilă-Ogoranu*, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc. Rezistența anticomunistă din Munții Făgărașului*, Timișoara, Marineasa, 1993, 1995.

⁸ *M.D. Gheorghiu*, *Intellectualii în câmpul puterii*, Ed. Polirom, Iași, 2007, p. 331.

⁹ *Idem*, p. 328.

¹⁰ În unele texte s-a intervenit tacit, făcându-se anumite corecturi – stilistice și ortografice – necesare înțelegerii mesajelor.

¹¹ *M.D. Gheorghiu, W. Totok, E.-I. Macovei, S.-G. Sînzianu*, Naționalism, rasism și xenofobie pe platformele electronice ale unor publicații românești difuzate pe internet, în *Holocaust. Studii și cercetări*, Anul X, 2/2009, p. 139-155. Articolul a fost publicat și în limba germană; a se vedea *M.D. Gheorghiu, W. Totok, E.-I. Macovei, S.-G. Sînzianu*, Nationalismus, Rassismus, Antisemitismus und Fremdenfeindlichkeit in den Leserbeiträgen elektronischer Medien, *Halbjahresschrift für südos-teuropäische Geschichte, Literatur und Politik* nr. 1/2009, p. 40-57.

Am urmărit forumul a opt ziare naționale (*Ziua, Adevărul, Evenimentul Zilei, Jurnalul Național, Cotidianul, Gardianul, Gândul, România liberă*) și ocazional a unor tabloide (*Libertatea, Cancan*) și publicații locale (*Ziarul de Iași, Flacăra Iașului, Gazeta de Sud, Bănățeanul*), selectând comentariile la aproximativ 380 de articole. Atenția noastră s-a orientat și asupra site-urilor de știri și ale unor televiziuni – 47 articole (*Hotnews, Mediafax, 9 am, Realitatea.net, FrontPress, Antena 3, TVR, NapocaNews, NewsIn*), asupra ecourilor din partea cititorilor unor platforme internaționale adaptate specializate – 45 articole, extremiste (*AlterMedia*) sau comune (*YouTube*) și asupra unor newsgroups – forumuri de discuții (*Societate. Cultură. România SCR* – 3 articole). Am analizat postările și opiniile de pe aproximativ 80 de bloguri, dintre care în jur de 30 personale, ale unor jurnaliști (*Mircea Badea, Andrei Bădin, Victor Roncea* etc.), scriitori (*Cristian Bădilița, Paul Goma, Petre Țușea* etc.) și politicieni (*Iulian Urban* etc.). Tot aici se încadrează și blogurile care apar sub pseudonime (*Blogu' lu' Sorin, Năvălitorul, Uniristu'* etc.). Alte 50 sunt ale unor grupări extremiste și xenofobe („Anti UDMR. Sus opinca!”, „Corneliu Zelea Codreanu. Pagină dedicată Mișcării Legionare”, „Noua Dreaptă” etc.). Între timp, unele bloguri au fost suspendate sau sunt inactice, utilizatorii folosind acum rețelele de socializare precum *Facebook* sau *Twitter*. Am realizat apoi o analiză de conținut a comentariilor și am detașat cele patru teme principale ale discursului urii: antisemitism, rasism, xenofobie și homofobie.

III. Teme antisemite

Pentru a analiza temele antisemite am pornit de la modelul propus de G. Voicu (2000) care, în cercetările sale, le-a identificat pe cele mai frecvente din discursul public românesc: „evreii au adus comunismul”, „complotul mondial evreiesc”, „negarea/ minimalizarea Holocaustului”, „reabilitarea lui Antonescu”, „inocentarea legionarilor”, „«antiromânismul» evreilor”, „demonizarea evreilor”, „evreii au demolat comunismul”, și „evreii ca profitori ai noii ordini politice”.

Un laitmotiv al opiniilor este ideea potrivit căreia evreii au adus comunismul în România și în Europa. Astfel, un forumist afirmă că PCR-ul era condus de evrei care dețineau cele mai importante funcții în stat și în cadrul Securității: „am văzut referiri la istoria PCR în România, care era condus și înșesat de evrei, cu nume schimbat. Undeva am citit că, în anii aceia, toți șefii de secții la Securitate, erau evrei! Și că erau cei mai ticăloși și inumani. Și un subiect fără nici o ironie, o chestiune interesantă: voi v-ați întrebat vreodată oare ce a avut Hitler cu evreii!”¹². Evreii sunt văzuți și ca torționari ai românilor în închisorile comuniste și nu numai, iar populația evreiască a colaborat cu armata bolșevică și a umilit armata română în Basarabia în anii 1940. La această teză, lansată și în lucrarea „Săptămâna Roșie” a lui Paul Goma, se referă un forumist, încercând să justifice astfel Holocaustul: „jidanii bolșevizați își meritau pedeapsa”, afirmând chiar că: „Reacția din peste un an a fost normală și adecvată: nimicirea jidanilor hoți de cai, ca să nu mai spurce pământul nostru sfânt românesc și să nu-și mai plimbe fundurile lor jidovești mari, grase pe căluții noștri românești!”¹³. Într-un articol din *Ziua* despre lansarea cărții lui Teșu Solomovici, „Securitatea și evreii”, în 2003, unul din

¹² Obligatoriu, în Opinii la: D. Grosu, Sionism românesc, în: *blog Evreul* (<http://evreul.weblog.ro/>), 11 iunie 2007.

¹³ Marc Antoniu, în Opinii la: Iulius Cezar, Mareșalul Ion Antonescu nu poate fi reabilitat, în *Gândul*, 7 mai 2008.

comentatori spune că evreii au distrus intelectualitatea românească „fără ca românii să le fi pricinuit vreun rău vreodată”: „Sper ca volumul dlui Teșu să fie obiectiv, și să reflecte adevărul istoric: torționarii poporului român au fost evreii (cei care, cu ajutorul comunismului și tancurilor rusești au decapitat întreaga intelectualitate românească, fără ca românii să le fi pricinuit vreun rău vreodată)”¹⁴.

Din seria de opinii analizate, nu puteau lipsi conspirațiile. Conform celei referitoare la „complotul mondial evreiesc”, există o Nouă Ordine Mondială, iar evreii ar fi cei care conduc totul din umbră, existând un complot iudeo-masonic. Ei urmăresc distrugerea creștinătății și deznaționalizarea. Unul din forumiști comentează ironic, denumindu-i pe evrei „mierea pământului” și continuând: „Ei sunt întotdeauna victime, chiar dacă fac masacre, torturează și distrug [...] Cât despre guvernul din umbră (evreii foarte bogați care conduc lumea), acesta este o ficțiune, nu există...”¹⁵

Tot aici intră și conspirațiile potrivit cărora evreii au finanțat nazismul sau chiar au organizat Holocaustul. „Bătăiosu” postează pe blogul său următoarea afirmație, adresându-se unui alt cititor: „Pune mâna și citește că bancherii evrei au finanțat nazismul, că sioniștii evrei au pactizat cu Hitler, că în armata germană s-au înrolat sute de mii de evrei, că elita evreiască era interesată mai mult de înființarea statului Israel decât de a-i salva pe evreii de rând”¹⁶. În revista *România Mare* regăsim ideea că Hitler a câștigat alegerile din 1933 cu ajutorul evreilor: „În Europa, Hitler, cu ajutorul bancherilor (evrei) germani, americani, englezi și francezi câștigă alegerile din anul 1933, devenind Cancelarul Germaniei”¹⁷. Alt forumist postează o divagație conspiraționist-antisemită clasică. Evreii sunt acuzați de a provoca anumite acțiuni pentru a putea demonstra, chipurile, existența unui antisemitism neexistent: „poate caută scandal, poate le-au stricat chiar ei.... pe unde sunt evrei sunt și conflicte, poate vor unul și pe la noi, că așa e moda evreiască, dacă totul e calm și stabil, din ce să trăiești? ha!”¹⁸

Negarea Holocaustului și lauda la adresa lui Ion Antonescu sunt două teme ce apar, de obicei, împreună în gândirea și mesajele celor care își exprimă anonim opiniile. Conform *Raportului Final* al Comisiei Internaționale de Studiere a Holocaustului în România, „Elie Wiesel”, au fost uciși între 280.000 și 380.000 de evrei și 30.000 de romi, iar pentru uciderea evreilor din Basarabia, Bucovina și Transnistria este responsabil guvernul lui Ion Antonescu¹⁹.

Cu toate acestea, unul din forumiști este convins că Holocaustul reprezintă: „6 milioane de minciuni. Holocaustul nu a existat. Totul este o minciună a porcilor de jidani”, părerea acestuia transformându-se într-o conspirație: „Nu mai fiți naivi, manipulați de toată mass-media română aflată în totalitate sub controlul jidăniei. Toate partidele, inclusiv Vadim

¹⁴ Rudolf, „Re: Secu și evreii”, în Opinii la *M. Munteanu*, O carte-eveniment: Securitatea și evreii, în *Ziua*, 10 mai 2003. Site-ul *Ziua* nu mai este accesibil.

¹⁵ Rabinul, în Opinii la *I. Blaga*, Regizorul Florin Iepan: Cred că trebuie să constientizăm că România are și un trecut fascist, în *HotNews*, 6 iunie 2008.

¹⁶ Bătăiosu, în Opinii pe blog *Bătăiosu* (<http://bataiosu.wordpress.com/>), accesat la 22 februarie 2009.

¹⁷ *A. Stratopolos*, O scurtă istorie, (2) în: *România Mare*, anul XX, nr. 970, 27 februarie 2009. Site-ul nu mai este accesibil.

¹⁸ Hmmm, în Opinii la: „Sute de morminte din Cimitirul Evreiesc de pe șoseaua Giurgiului, profanate”, în *Mediafax*, 23 octombrie 2008.

¹⁹ Conform *T. Friling, R. Ioanid, M.E. Ionescu (eds.)*, Raport Final al Comisiei Internaționale de Studiere a Holocaustului în România, Ed. Polirom, Iași, 2004.

și Becali sunt controlați de jidănie și masonerie, mințile voastre sunt controlate. Spălarea de creiere e la mare nivel în România” și terminând cu amenințări: „Jidanilor, vă va veni vremea... Hamas e doar începutul. Heil Hitler!”²⁰.

Alt comentariu reflectă ostilitatea față de Raportul final al Comisiei de Studiere a Holocaustului: „o reuniune științifică bazată pe documente și nu pe scrisori inexistente sau mărturii fantasmagorice ar duce la desființarea rezultatelor comisiei de studiu a holocaustului din România. O să vină și vremea când adevărul va putea fi spus cu toată gura, fără frica legilor impuse astăzi românilor (și istoricilor noștri)”²¹. O opinie a aceluiași: „Cu singura mențiune că lagărele din Polonia erau de muncă, nu de exterminare. Dar asta este un alt capitol ...”²², ne face să ne întrebăm dacă este vorba de o trivializare conștientă sau inconștientă, colportaj sau rea-voință. Auschwitz-ul, situat în Polonia, a fost cel mai cunoscut lagăr de exterminare, el devenind o metaforă a răului absolut. Comentariul următor este un exemplu de influență a literaturii revizioniste asupra unor forumiști: „Citiți cartea evreului Finkelstein «Industria Holocaustului». E cea mai mare industrie producătoare de venituri din Israel”²³. Astfel forumurile sunt transformate de unii autori într-o platformă de răspândire a revizionismului.

După căderea comunismului în 1989, în România apare un nou tip de naționalism, care pune pe pedestal mai multe personalități istorice controversate, între care și mareșalul Antonescu socotit ca o „figură imaculată de identificare națională”²⁴. Acest lucru se vede și în mediul online, cititorii postând mesaje apologetice: „Trăiască Ion Antonescu, marele martir al neamului românesc și al românilor de pretutindeni, moarte comuniștilor, torționarii care îl pângăresc!”²⁵ Alt comentator consideră că Antonescu este „cel mai mare patriot român al multor timpuri și asta pot să o confirme istoricii și mai ales cei care l-au vândut pentru că nu sunt morți. «Regele» Mihai de Hohenzoller este în măsură, dacă poate să își asume riscul sau mai bine spus curajul să o spună pentru că el este cel ce l-a vândut rușilor... și el este cel care este cel mai protejat și ovaționat în România”²⁶.

O temă legată de aceasta este „inocentarea legionarilor”, care cuprinde opinii de apologie a lui Corneliu Zelea Codreanu și a Mișcării Legionare și de negare sau justificare a uciderii evreilor și a crimelor politice. Mișcarea Legionară a susținut teza istoriei glorioase și a identității dintre românism și ortodoxism, evreii, romii și homosexualii fiind considerați un pericol pentru națiunea română²⁷. Deși mii de evrei au murit în pogromul de la Iași în anul 1941, în

²⁰ Sobbo, „6 milioane de minciuni”, în Opinii la: R.C., Recurs la memorie: Ziua Holocaustului, în *Adevărul*, 28 ianuarie 2006.

²¹ Ereticul, în Opinii la: D. Grosu, Holocaustul meu, în *blog Evreul* (<http://evreul.weblog.ro/>), 12 ianuarie 2005.

²² Ibidem.

²³ Aladin, „Ne credeți aduși cu pluta??”, în Opinii la: T. Solomovici, Mareșalul Ion Antonescu în noile documente din Arhivele germane, în *Ziua*, 30 august 2008.

²⁴ W. Totok, Cultul lui Antonescu și reabilitarea criminalilor de război, în W. Benz, B. Mihok, Holocaustul la periferie. Persecutarea și nimicirea evreilor în România și Transnistria în 1940-1944, București-Chișinău, Cartier, 2010, p. 300.

²⁵ Renegate, „Cel mai iubit dintre români!”, în Opinii la: Alex Mihai Stoenescu, „Greșelile mareșalului”, în *Evenimentul Zilei*, 19 septembrie 2008.

²⁶ Petre, „Mareșalul Antonescu”, ibidem.

²⁷ G. Andreescu, Extremismul de dreapta în România, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală, Cluj-Napoca, 2003, p. 14.

timpul rebeliunii legionare²⁸, forumiștii consideră, de pildă, că rebeliunea a fost o înscenare a evreilor și a lui Antonescu. Ei încercă să arate că, de fapt, mișcarea era de un înalt nivel al moralității, promovând valorile creștin-ortodoxe și luptând împotriva comunismului.

Într-unul din comentarii se stabilește o legătură ideatică între legionarism și iubirea de patrie, între patriotism și anticomunism: „o mare parte dintre români au fost băgați după gratii și sfârșind prin beciurile securității și asta pentru simplu fapt că-și iubeau țara. Și noi am putea proceda la fel. De ce nu? Nimic nu ne oprește”²⁹. Alt forumist dă o explicație simpatetică a legionarismului prin grila fundamentalismului ortodox: „Comunismul este «religia satanei», așa cum zic sfinții părinți (Iustin Pârvu). Legionarii sunt cei mai mari dușmani ai comuniștilor. De-a lungul timpului toți, dar toți comuniștii s-au scăpat în izmene când auzeau cuvântul »legionar« sau ceva de Căpitan. De aceea istoria lor a fost deturnată, falsificată”³⁰.

Părerea următoare este un exemplu de agresivitate verbală combinată cu indulgență ideologică, apel la comparații cu animale în cea mai bună tradiție fascistă: „doar viermii și, în general, nevertebratele pot să critice legionarii români, toată crema societății române din cea mai bună perioadă, istorică, a României, excepție făcând printre alții asasinul laș Nicolae Iorga, a fost LEGIONARĂ! Legiunea este ultima dovadă de românism adevărat acum avem în politică DOAR IMPOTENȚI. ISTORIA NE VA JUDECA, trăim cea mai penibilă perioadă de când suntem pe acest pământ. Din păcate doar APOCALIPSA ne mai poate salva!”³¹.

Unul din cititori susține nevinovăția legionarilor în privința implicării lor în uciderea evreilor prin faptul că mișcarea nu a fost condamnată sau declarată fascistă la Tribunalul de la Nürnberg: „studiază stenograma procesului de la Nürnberg și vei afla, pe lângă ce ți-am scris eu mai sus, că legionarii au fost scoși de sub urmărire penală, în urma studierii probelor (mă refer aici la toate acuzațiile citite în cărțile comuniste nu numai la episodul cu abatorul)”³². Legionarii și criminalii de război români nu puteau fi judecați la Nürnberg, fiindcă judecata a fost realizată de justiția din România. Legenda achitării lor este vehiculată în continuare de revizionişti, precum Ion Coja³³.

Alt autor postează un mit istoric, vehiculat în unele cercuri gardiste, destinat disculpării terorismului legionar: „Boeru, cel care organizat asasinatul lui Iorga a fost infiltrat în Legiune și a fost scăpat de comuniști! Horia Sima a făcut tot ce a putut ca să evite asasinatul! De ce nu s-a auzit nimic în istoria promovată de comuniști de numele ăsta, Boeru! Pentru că au primit indicații de la NKVD!”³⁴.

Următoarele două teme, „«antiromânismul» evreilor” și „demonizarea evreilor” apar deseori împreună în mesajele cititorilor. Acuza acestora este că evreii l-au omorât pe Isus și se simt total deranjați de denumirea „popor ales”. Un comentariu reprezentativ în această direcție, din care că nu lipsesc invectivele, este al celui care se autodenumește „Justițiarul”: „să-ți ții gura băi corcitură musulmană. Nu ești tu în măsură să califici și să pui nume

²⁸ T. Friling, op. cit.

²⁹ george mehicano, „Negura unor timpuri”, în Opinii la: D. Arsenie, Liderul legionarilor români, simpatizant al lui Bănescu, în *Evenimentul Zilei*, 23 septembrie 2008.

³⁰ Dexter, „legionarii”, ibidem.

³¹ Cozecod, „legionari”, ibidem.

³² Iorgu, „dovezi”, ibidem.

³³ W. Totok, „Discursul revizionist”, în *Sfera politicii*, 1/ 1998, pp. 26-32.

³⁴ Dexter, „iorga”, art. cit.

poporului român, aici pe pământurile acestui popor, voi evreii v-ați făcut de cap. sunteți niște jigodii ordinare și ați condamnat pe ISUS la moarte fără remușcări așa că nu înțeleg de ce vă tot plângeți că și alții v-o omorât pe voi. Nu vă mai tot lăudați atât, în cărți scrise tot de voi spuneți că sunteți poporul ales, dar nu se știe exact cine este poporul ales sau cine nu este”³⁵.

Alt cititor deturneză o mai veche idee, preluată din literatura antisemită clasică în care se susține că evreii ar urmări în secret transformarea României într-un stat al lor. Ideea apare cu insistență, de exemplu, în scrierile lui Nicolae Paulescu³⁶. Pe o pagină de internet sunt extrase numeroase citate din Paulescu pentru a demonstra pericolul iminent în care s-ar afla România, expusă de mulți ani unei invazii constante: „România, cu pământul ei excesiv de fertil și cu locuitorii ei buni, blânzi ca niște miei și, mai ales, naivi ca niște copii, este un fel de El Dorado (Țară de aur) care ar constitui o pradă bogată, un adevărat Rai pământesc pentru poporul lui Israel”. Dezvăluirea acestor planuri oculte, susține autorul anonim al scrierii, i-ar fi atras lui Paulescu „furia evreimii” care a intervenit ca să nu i se acorde Premiul Nobel³⁷.

Între timp au apărut cercetări care arată că pancreina descoperită și brevetată de Paulescu în anul 1922 a fost utilizată doar pe animale, și niciodată în tratarea diabetului uman. Cei care au purificat insulina și au introdus-o în tratarea diabetului la om sunt Frederick G. Banting și John J.R. MacLeod, după experimentele lui James B. Collip, care nu aveau nici o legătură cu prepararea pancreinei. Cei doi primesc premiul Nobel în anul 1923, Paulescu nefiind propus de nimeni pentru a intra în această competiție în acel an și nici în anii anteriori³⁸.

Într-un alt articol din *AlterMedia* se observă o reconsiderare pozitivă, susținută, a lui Paulescu și A.C. Cuza. Despre primul s-a mai scris în ultimii ani, dar acum a fost redescoperit și A.C. Cuza drept un port drapel al tradițiilor naționaliste românești. Concluzia autoarei este că „slujindu-ne pe noi, pe toți, Paulescu este mai mare decât noi toți”. La sfârșitul articolului îndeamnă cititorii să descarce lucrarea antisemită „Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul, Franc-Masoneria”³⁹. Ca reacție la cele postate, unul din forumiști afirmă cu ironie: „Ar trebui interzisă substanța numită insulină, ca fiind o substanță antisemită”⁴⁰.

În opiniile cititorilor, evreii sunt la originea a tot ceea ce este rău și depravat și au o natură criminală, invocându-se ca argument credința lor în Talmud. Un adevărat rechizitoriu fundamentalist-patetic, antievreiesc postează „Greywolf”, spunând în final că: „TALMUDUL este cea mai anticreștină carte din lume și propagă ura și instigă la crimă!”⁴¹. Alt forumist citează, conform puselor sale, afirmații din Talmud, câteva citate asemănătoare apărând și în

³⁵ Justițiarul, în Opinii la: R.C., „Recurs la memorie: Ziua Holocaustului”, în *Adevărul*, 28 ianuarie 2006.

³⁶ W. Totok, Actualitatea trecutului. Cazul lui Nicolae C. Paulescu (1-3), în: *Revista 22*, Anul XIV, nr. 709, 7 octombrie - 13 octombrie 2003; nr. 710, 14 octombrie - 20 octombrie 2003, nr. 711, 21 octombrie - 27 octombrie 2003.

³⁷ „ROMÂNIA - A doua Palestină?”, text nesemnat publicat pe internet (<http://www.dezvaluiri.go.ro/dezvaluiri/ROMANIA%20A%20DOUA%20PALESTINA.htm>), accesat la 26 august 2003.

³⁸ P. Manu, H. Bozdoghina, Polemica Paulescu: știință, politică, memorie, cu un studiu introductiv de W. Totok și o postfață de R. Ioanid, Ed. Curtea Veche, București, 2010.

³⁹ D. Mezdrea, Cine a fost Nicolae Paulescu?, în *AlterMedia*, 17 septembrie 2008.

⁴⁰ Daniela, în Opinii la: D. Mezdrea, Cine a fost Nicolae Paulescu?, în *AlterMedia*, 17 septembrie 2008.

⁴¹ Greywolf, „Criminalilor!”, în Opinii la: T. Solomovici, Talmudul - Cartea sfântă a evreilor: Aprigii demolatori români ai Talmudului, A.C. Cuza și N.C. Paulescu, nu citiseră Talmudul, în *Ziua*, 18 octombrie 2008.

articolele lui Vlad Hoge, fost PRM-ist, în *Politica* și mai târziu în *Tricolorul*. Forumistul face o trimitere directă la o pagină electronică revizionistă, indicând și linkul⁴²: „*Sanhedrin 57a: «Când un evreu omoară un ne-evreu («Cuthean»), nu va fi pedepsit cu moartea. Dacă un evreu fură de la un ne-evreu, el poate păstra ce a luat»*”. Citatul similar de la Hoge este: „*Sanhedrin 59a: «Să ucizi un goyim este totuna cu a ucide o fiară sălbatică»*”. Tot forumistul citează „*Baba Kamma 113a: «Evreii pot folosi minciuna pentru a păcăli ne-evreii»*”. Același citat la Hoge devine: „*Babha Kama 113a: «Când un evreu și un goyim vin la judecată în instanță, atunci să dai câștig de cauză evreului»*”. În fine, ultimul citat al forumistului este: „*Yebamoth 98a: «Toți ne-evreii sunt animale»*”⁴³. Hoge citează ceva asemănător: „*Baba Necia 114,6: «Evreii sunt ființe umane. Celelalte Națiuni ale lumii nu au o esență umană, ci una animală»*”. Concluzia lui Hoge din lista de citate pe care o publică este: „*Acum este clar pentru toată lumea de ce Oculta Transnațională a încercat să mențină tăcerea asupra acestor teribile secrete ale Conspirației Talmudice*”⁴⁴.

Tot în această categorie intră un comentariu la fel de vehement în care evreii sunt „șobolani iudaici”: „*Să mă cac pe rasa ta jidane. Îndrăznești să ne minți în față, spui că creștinii nu v-au lăsat vouă, șobolani iudaici, decât un singur mijloc de supraviețuire și anume comerțul cu bani, asta ne spui? NE minți în față mah infecție iudaică?*”⁴⁵. Într-un text ce reflectă foarte bine discursul neofascist, evreii sunt comparați cu păduchii: „*parazitismul este interacțiunea biologică între evrei și celelalte popoare, în care jidanul (parazitul) trăiește de pe sudoarea muncii celorlalți oameni (gazda) [...] Când specia-gazdă are un conducător mare care ajunge la limita răbdării se face o amplă deparazitare a planetei. Cele mai mari deparazitări ale istoriei au fost pe vremea lui Hadrianus, Adolf Hitler și pe alocuri mici dezinfecții locale*”⁴⁶. Tot în scopul denigrării un altul postează o poezie, mesajul final fiind că evreul nu este om: „*Dacă tot suntem la poezie: Între vâsc și-orice jidan/ E o mare-asemănare:/ Acești doi trăiesc avan,/ Doar știind altuia'n spinare!...// Între pomi, deci, – se'nțelege, – / Precum vâscul nu e pom, – / Nici jidanul cu-a lui lege,/ Între oameni, nu e OM!*”⁴⁷.

Conform ultimelor două teme descrise de G. Voicu, pe care le regăsim și în spațiul virtual, evreii au demolat comunismul” și „evreii sunt profitorii noii ordini politice”, „lovitura de stat din 1989” a fost organizată de evrei, pentru a reveni la conducerea țării și pentru a câștiga proprietățile românești prin privatizare. Aceasta cu ajutorul americanilor, a căror agenți infiltrați au fost atunci și continuă să fie și acum. Astfel, „*demolarea regimului comunist din URSS și implicit din celelalte țări comuniste din Europa, a început după criza rachetelor din Cuba și a fost inițiată de evreii din PC al URSS, care erau înțelegi cu evreii care controlau America*”. Pentru că s-au temut de un război nuclear „*în care ar fi murit și ei și odraslele lor*”, au hotărât să înlăture regimurile comuniste. „*Ei (evreii) l-au destituit pe Hrușciiov și au*

⁴² În Germania aceasta ar constitui o infracțiune, avându-se în vedere prevederile legii care interzice publicarea unor link-uri care îndreaptă cititorul pe site-uri de propagandă radicală de dreapta, rasistă sau antisemită.

⁴³ Evreu-rus, ibidem.

⁴⁴ V. Hoge, Secretele Talmudului, în *Tricolorul*, 19 septembrie 2008. Site-ul nu mai este accesibil.

⁴⁵ Foc și sabie, în Opinii la: D. Grosu, Despre «jidani» și amăgirile lor, în *blog Evreul* (<http://evreul.weblog.ro/>), 31 martie 2008.

⁴⁶ Scufița roșie, în Opinii la: M. Sultănoiu, Ion Iliescu: «Nu e neapărat sfârșitul capitalismului», în *Gândul*, 1 octombrie 2008.

⁴⁷ Iuliana, loc. cit.

susținut aducerea la putere în țările socialiste a unei adunături de incapabili care să ruineze economiile acelor țări”⁴⁸.

În ultima categorie identificată de noi sunt opiniile cele mai radicale, în care forumiștii cer expulzarea evreilor, vorbesc de soluția finală, amenință și descoperă un întreg imaginar violent. Ideea expulzării unor persoane indezirabile a apărut în discursul politic al secolului al XIX-lea. Paul de Lagarde (1827-1891) a fost primul teoretician rasist care a lansat propunerea ca evreii să fie expulzați în Madagascar. Scrierile sale s-au bucurat de o apreciere deosebită în timpul nazismului, ideile fiind preluate de către ideologii național-socialismului. În fragmentul următor din lucrarea sa „Deutsche Schriften” (1878), el dezvoltă o viziune geopolitică imperială, dominată de germani: „Terenurile acaparate din partea Rusiei, în urma unor înțelegeri sau prin război, trebuie să fie destul de întinse, pentru a putea să fie mutați aici românii din Basarabia, din zonele de nord-est, din Austria și Turcia, devenind supuși ai regelui Carol (nu însă și evreii români, cei din Polonia, Rusia, Austria care urmează a fi dislocați în Palestina sau, și mai bine, în Madagascar)”⁴⁹. Această teză a expulzării evreilor a găsit un ecou favorabil și-n scrierile lui Eminescu, apoi în cele ale lui Paulescu, A.C. Cuza, Codreanu etc. fiind tradusă în practică politică în timpul lui Antonescu.

Și în mediul online ideea are succes, unul din forumiști fiind de părere că evreii „*ar trebui să fie expulzați din țară și trimiși toți în țara lor, toți din toate țările, să li se pună restricții, sau să se facă tabere specializate cu ei (gen Dachau). Să se ducă naibii și să ne lase pe noi în pace. Dacă nu-l distrugem aștia pe Antonescu, cică crime de război, alea erau crime necesare, atunci, acum eram cu câteva trepte mai sus pe scara evoluției*”⁵⁰.

La articolele despre vandalizarea cimitirului evreiesc din București nu lipsesc amenințările cu violențe contra evreilor: „*în curând îi vom vandaliza pe jidani la propriu. Asta e un mizilic cu cimitirul*”⁵¹.

În cadrul imaginarului și reacțiilor violente se subsumează și comentariul de pe un blog: „*Păi cuvinte sunt destule de-a le da jidanilor dreptate, dar gloanțe, cu siguranță nu pot îndeajuns ca să-i reducă la tăcerea, pe care și-o merită !!!!!*”⁵². Altul ar vrea „*să moară în focurile Gheenei toți jidanii pentru toate păcatele pe care le-au făcut împotriva creștinilor*” pentru că „*voi ați adus homosexualii, pornografia, presa, politica murdară în lume, voi ați distrus valorile naționale, ați adus o stare de ateism în societate... sunteți cel mai șovin popor...*”⁵³.

Pattern-ul comentariilor antisemite pare a se repeta și în cadrul celorlalte teme, pornind de la o intensitate mai scăzută a urii și ajungând până la idei extreme, delirante.

⁴⁸ *M_D_L*, Re: Este evident până și soacra-mi de tembelismul acestei fițiuci/ raport, în Opinii la: *L.S.*, Strict Secret: Raportul generalului Iulian Vlad: Securitatea, către Nicolae Ceaușescu: La Malta se va stabili «un nou echilibru pe continentul european», în *Ziua*, 20 decembrie 2008.

⁴⁹ *P. de Lagarde*, *Deutsche Schriften*. Ausgewählt und eingeleitet von Wilhelm Rössler (Scrieri germane. Selecție și prefață de Wilhelm Rössler), Jena, Eugen Diederichs Verlag, 1944, p. 435-436 [prima ediție 1878].

⁵⁰ Cineva, „Evreii în țara lor”, în Opinii la: „Un român din cinci crede că evreii ar trebui »să trăiască în țara lor»”, în *Adevărul*, 11 octombrie 2007.

⁵¹ Himmler, în Opinii la: „Cimitirul Evreiesc de pe șoseaua Giurgiului, vandalizat”, în *Gândul*, 24 octombrie 2008.

⁵² Zelea, în Opinii la: Dan Grosu, „Despre «jidani» și amăgirile lor”, în: *blog Evreul* (<http://evreul.weblog.ro/>), 17 iulie 2007.

⁵³ Eu, *ibidem*.

IV. Rasism

Rasismul este o altă atitudine în care se regăsesc o gamă largă de opinii, pornind de la dezbateră legată de folosirea termenului „țigan” în loc de „rom”, continuând cu asemănarea romilor cu diverse animale și cu ideea că aceștia nu ar fi oameni și terminând cu mesaje deosebit de violente în care sunt propuse „soluții” de tipul ghetoizărilor, expulzărilor sau exterminării.

Într-un sondaj recent privind percepția publică a minorității rome, apare că acest grup suferă de un înalt grad de discriminare⁵⁴. Un alt raport despre imaginea minorității rome în presa locală și națională arată, de asemenea, că un procent important dintre jurnaliști (41%) au o atitudine negativă față de etnia romă⁵⁵. În fine, dintr-o cercetare despre manifestările rasismului pe internet rezultă că atitudinile și comentariile discriminatorii la adresa romilor au crescut ca număr după ce președintele Traian Băsescu a denumit o jurnalistă cu invectivul „țigancă împuțită”⁵⁶.

Această controversă a termenilor a luat amploare în mediul online în martie 2009, când ziarul *Jurnalul Național* a lansat o largă campanie⁵⁷ în vederea schimbării oficiale a denumirii de „romi” în „țigani”⁵⁸. Ziarul și-a justificat acțiunea prin faptul că după câteva incidente reprobabile din Italia în care au fost implicați cetățeni români de etnie romă, populația italiană ar face o confuzie între români și romi, considerându-i pe toți românii drept niște potențiali răufăcători. Pentru infrafracțiunile comise în Italia, sugerează cotidianul *Jurnalul Național*, ar fi de vină, în primul rând, romii, adică țiganii, și nu românii. Invocarea insistență a argumentului producerii de confuzii între „rom” și „român” i-a oferit unui cititor un bun prilej de a-și articula resentimentele, potențând raționamentul folosit de către ziarul amintit: „Românii nu ar trebui să cedeze la această provocare. Riscul de a fi confunțați «rom-român» este enorm. Și țiganii sunt țigani: hoți, mincinoși, puturoși. Nu o să-i schimbe nici dracu”⁵⁹.

Reamintim că în limba romilor, termenul „țigan” nu există⁶⁰. Noțiunea de „țigan” are o profundă dimensiune peiorativă. Se aseamănă cu „ungur” sau „bozgor” (atunci când este folosită în loc de „maghiar”), „jidani” sau „ovrei” (în loc de „evrei”), „neamț” (în loc de „german”), „bulgăroi” (în loc de „bulgar”) etc.

⁵⁴ Institutul Român pentru Evaluare și Strategie, *Percepția publică a minorității rome*, 2010, disponibil la (<http://www.romamigration.ro/documente/perceptia-publica-a-minoritatii-rome-sondaj-de-opinie.htm>), accesat la 28 august 2010.

⁵⁵ *Romani Criss*, *Imaginea minorității rome în presa națională și locală*, 2007, disponibil la (<http://www.romanicriss.org/raport%20analiza%20presa%20romi%20oct06-aug07.pdf>), accesat la 28 august 2010.

⁵⁶ *D.L. Niță, I. Ionescu*, *Racism in Romania*, Enar Shadow Report 2006, Center for Legal Resources, 2006, disponibil la (http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/national/romania_2006.pdf), accesat la 28 august 2010.

⁵⁷ *G. Antoniu*, *Propunere Jurnalul Național: «Țigan» în loc de «rom»*, în *Jurnalul Național*, 1 martie 2009.

⁵⁸ *W. Totok*, *Discriminarea și libertatea gândirii*, în *Noua Revista de Drepturile Omului* nr. 1/2005, p. 45; „Romi, romi sau țigani?”, la *Europa liberă*, 25 martie 2009; „«Nachkommen der Römer» gegen Roma”, în: *Die Tageszeitung*, 28 martie 2009.

⁵⁹ Sam, „țigani”, în *Opinii la: D. Tomozei, Florin Cioabă*, despre comunitatea țiganilor: «Noi ne-am schimbat numele ca Miliția după Revoluție!»”, în *Jurnalul Național*, 8 martie 2009.

⁶⁰ *D. Grigore*, *De ce rom și nu țigan*, în *Cotidianul*, 10 noiembrie 2007.

În concordanță cu părerea populară răspândită în diversele cercuri și straturi sociale din România, forumiștii, însă, susțin că „țigan” nu este un termen depreciativ: „*Țigan DA! Rom NU! Să se termine o dată cu identificarea ROMâniei ca țara ROM-ilor! Țigan nu are nimic peiorativ, este utilizat peste tot în lume...*”⁶¹. Un alt forumist intervine cu vehemență, respingând toate explicațiile privind etnonimul de „rom” și scrie în *Jurnalul Național*: „*termenul de «rom» nu are nicio bază istorică, nu vine de la etnonimul «rom» în țigănește, cum încearcă să acrediteze partizanii activiști necondiționali țigani și nețigani ai etniei*”⁶². Altul propune etimologii fanteziste pentru a-i convinge pe cititori de utilitatea modificării numelui: „*Am citit undeva că ȚIGAN vine de la «ti Gange», care înseamnă «de pe Gange» (India)*”. Concluzionând în stil zeflemitor, acesta inserează trei zicale care sintetizează prejudecățile populare legate de imaginea negativă a „țiganului”: „*Cum răchită nu-i ca pomu', nici țiganu' nu-i ca omu'*”; „*Țiganu-i țigan și în ziua de Paște*”; „*Țiganu', când a ajuns împărat, întâi pe tat-su l-a spânzurat*”⁶³.

Justificări fanteziste pentru folosirea termenului de „țigan” sunt împrumutate din depozitul conspiraționismului. Astfel un comentator este convins de faptul că impunerea termenului de „rom” este rezultatul unei uneltiri împotriva poporului român cu scopul de a „*crea incertitudine. Este probabil o creație recentă (cam 18 ani) a laboratoarelor KGB sub blânda oblăduire a lui Ion Iliescu (zic gurile rele că nici el n-ar fi străin de etnia țigănească) spre a crea o confuzie care nu-i avantajează pe români*”⁶⁴. O altă idee conspiriologică are drept concluzie că se vrea apariția „*unui nou Kosovo între Dunăre și Carpați*”: „*Gurile rele spun că de fapt apariția denumirii de rom are un sens mai profund fiind generat de preocuparea statelor occidentale și Ungariei de enclavizare a României după scenariul Yugoslaviei. În această idee țiganii ar fi sprijiniți să cumpere terenuri în Muntenia pentru ca ulterior prin politici coerente toți țiganii din Europa să fie concentrați în această zonă, pasul următor fiind apariția unui nou Kosovo între Dunăre și Carpați*”⁶⁵.

Toți cei care au participat activ la această dezbatere s-au ascuns în spatele unor pseudonime, cu excepția unui forumist care semnează cu numele său adevărat: Vasile Zărnescu⁶⁶. Acesta este un autor care s-a evidențiat în perioada postcomunistă prin numeroase articole negaționiste și antisemite, postate pe platforma radicală de dreapta, *AlterMedia*. El urează succes campaniei și recomandă forumiștilor să citească un articol în care a scris despre romi și pe care l-a publicat în *AlterMedia. Jurnalul Național* a preluat ulterior ideile principale dintr-un articol semnat de Zărnescu în 2005 în *Lumea magazin*, reproducând explicațiile autorului care susține că „*denumirea de rom/ rom*” nu ar fi fost nimic altceva decât „*o acțiune deliberată care are ca scop compromiterea României*”. Tot de la el ziarul preia

⁶¹ G. Stelian, „Țigani” în Opinii la: G. Antoniu, Reacții la propunerea Jurnalului Național/ De la rom la referendum, în *Jurnalul Național*, 2 martie 2009.

⁶² Romulus Patru Bena, „În limba țigănească nu există «rom», sunt minciuni”, în Opinii la: E. Mihalcea, D. Piciu, Campania Jurnalului Național/ «Cuvântul rom este un neologism», în *Jurnalul Național*, 4 martie 2009.

⁶³ Dromichete, „necunoaștere”, *ibidem*.

⁶⁴ P. Pop, Rom e un cuvânt persuasiv...”, *loc. cit.*

⁶⁵ Ion Ion, „Atenție”, *ibidem*.

⁶⁶ Zărnescu, „Revenire”, *ibidem*.

afirmațiile ipocrite că „denumirea de «țigan» nu are nimic peiorativ, ci că, dimpotrivă, are o conotație generică – și deci nobilă –, căci dezvăluie originea cu care etnia se mândrește”⁶⁷.

Absolut de acord cu aceste afirmații se arată o cititoare care pledează pentru un referendum care va stabili odată pentru totdeauna că modificarea propusă va deveni literă de lege⁶⁸. Nici ideea referendumului nu este nouă. Deja în anul 2008 a fost răspândită pe internet o petiție, adresată Parlamentului, în care s-a cerut renunțarea la numele de „rom”⁶⁹. La data accesării site-ului, 5 aprilie 2009, petiția a fost semnată de 1062 de persoane. Lipsa de rezonanță se explică probabil din cauza textului care – din punct de vedere stilistic și logic – este mai mult decât ciudat, părând a fi „opera” unei persoane cu dizabilități mintale. Pe data de 3 martie 2009 a intervenit și Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), apelând la cei care au produs agitația în jurul problemei „rom” sau „țigan” să dea dovadă de reținere și de bun simț, invocând reglementările în vigoare, afirmând: „Colegiul director reiterează pe această cale apelul său de a se avea în vedere recomandările instituțiilor internaționale ca «în mod natural, atunci când se discută situația unui grup minoritar aparte, dorința acestei minorități cu privire la denominare trebuie privită ca un factor determinant»”⁷⁰.

Pe lângă forumiștii care susțin și laudă campania în favoarea reintroducerii denumirii de „țigan” în limbajul oficial, spunând că este o: „*excelentă campanie, cea mai bună avută de un ziar vreodată!*”⁷¹, mai mulți politicieni s-au declarat de acord cu aceasta, între care deputata PD-L Raluca Turcan, președintele Comisiei de cultură din Camera Deputaților. Deputatul PSD Florin Iordache, vicepreședintele Comisiei juridice de la Camera Deputaților, a declarat ziarului că „este o inițiativă laudabilă și binevenită care trebuie susținută și din Parlament”⁷². Mogulul de presă și parlamentar din partea PDL, Silviu Prigoană susține și el această campanie. „În comunitatea europeană nu se folosește denumirea de rom de nici o culoare”, adăugând: „Și nemții, și italienii, și francezii, toată lumea spune acestei minorități nomade țigani și trebuie să îi definim și noi în același mod”. Tot el a dezvăluit care ar fi metodele de rezolvare a unor probleme legate de minoritățile etnice, propunând, în esență, o politică de asimilare: „Minoritățile nu trebuie izolate, ele trebuie integrate. Atâta timp cât le faci locurile lor în afara orașului i-ai izolat. Atâta timp cât ungușilor le faci școlile în limba lor i-ai izolat. Și-or fi dorind ei toate astea dar noi trebuie să avem maturitatea să-i integrăm”. Ziarul mai

⁶⁷ „Sociologul Vasile Zărnescu: Românii, confundați cu romii fiindcă «vorbesc romanes(te)»”, în: *Jurnalul Național*, 16 martie 2009.

⁶⁸ Cristina, „schimbarea termenului ROM”, în Opinii la: „Sociologul Vasile Zărnescu: Românii, confundați cu romii fiindcă «vorbesc romanes(te)»”, în: *Jurnalul Național*, 16 martie 2009.

⁶⁹ „Schimbarea denumirii țiganilor din ROM/ROMA/ROMANI în ȚIGANI sau DOMI/DOM” (<http://www.petitieonline.ro/cauta-pentru+schimbarea+denumirii+țiganilor-1.html>), accesat la 5 aprilie 2009.

⁷⁰ „Dezbaterile publice privind utilizarea sintagmei «rom/ țigan»”, pe: *Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării* (<http://www.cncd.org.ro/presa/Dezbaterile-publice-privind-utilizarea-sintagmei-rom-tigan-24>), accesat la 5 aprilie 2009.

⁷¹ Geo, „Activismul țigănesc trebuie interzis”, în Opinii la: *G. Antoniu*, Reacții la propunerea Jurnalului Național/ De la rom la referendum, în *Jurnalul Național*, 2 martie 2009.

⁷² *E. Mihalcea, D. Piciu*, Campania Jurnalului Național/ «Cuvântul rom este un neologism», în *Jurnalul Național*, 4 martie 2009.

anunța, în acest context, că „Silviu Prigoană intenționează să facă un proiect de lege mai vast în care să fie definite toate minoritățile naționale din România”⁷³.

Articolele privind campania sunt preluate și de alte platforme de știri cum ar fi *9am*. Și aici forumiștii comentează în aceeași manieră. Unul susține că toată discuția ar fi o „*diversiune evreiească*”, exprimându-și „bănuiala” printr-o aserțiune rasistă cu tentă politică: „și *Iliescu a pus gaz pe foc (dacă nu știți, Iliescu este de neam țigan rus pripășit în România de pe la sfârșitul secolului 19)*”⁷⁴. Această dublă stigmatizare etnică a lui Iliescu, ca țigan și ca rus, este tributară argumentelor vehiculate de Vladimir Alexe. Acesta sugerează într-o carte apărută în anul 2000 că bunicul după tată al lui Iliescu a fost „evreu rus, bolșevic, pușcăriaș, fugit din Rusia”, iar mama sa ar fi fost o „bulgăroaică” sau o „țigancă căldărăreasă”⁷⁵. Defăimarea lui Iliescu drept țigan a fost, la un moment dat, nu numai o armă electorală, ci o metodă de a-i anula orice credibilitate prin atribuirea unor caracteristici care ar fi tipice doar pentru romi. Într-un articol din organul central al PMR s-a practicat de nenumărate ori această tactică de calomniere și compromitere „etică” a lui Iliescu, afirmând-se, de pildă că: „Românii ardeleni au dorit să aibă un președinte român și nu un țigan comunist”⁷⁶.

Tot cu motivația de a evita confuzia între „român” și „rom”, la începutul deceniului trecut s-a creat și s-a utilizat în publicistica românească formula ortografică „rrom”, deși din punct de vedere fonetic, în diferitele limbi europene nu prea există similitudini auditive între cele două cuvinte. Această formă cu doi „r” a fost înnoabilată științific, fiind trecută și într-un dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ca fiind echivalent cu „rom”⁷⁷.

Trecând înspre alte tipuri de comentarii, ura profundă a unor internați poate fi resimțită citind mesajele în care romii sunt asemănați cu animale sau păsări: „...*păi ce, țiganii nespălați sunt oameni?? în cel mai bun caz sunt animale sau păsări, adică cioroi. în mod normal ei sunt niște gunoaie anonime ale societății care în mod logic trebuie depuse la lada de gunoi a umanității. și asta rapid, până nu ne invadează jegurile cu totul...*”⁷⁸. Și mai violent este următorul comentariu, care îndeamnă la genocid: „*s-a înființat asociația vânătorilor de ciori fără aripi. Vino să-ți iei permisul și pușca gratis. Apoi mergi liniștit pe stradă și când dai de o cioară care nu-și vede de treaba ei și mai și cârâie, îi faci freza cu alice. Trage liniștit, fără griji, muniția ți-o decontăm noi. Spor la treabă!*”⁷⁹. La fel gândește și un al treilea forumist, care nu consideră că romii sunt oameni, ci paraziți: „...*prea îi ridicăm în slăvi și îi facem să*

⁷³ D. Piciu, Silviu Prigoană preia inițiativa Jurnalului Național, în *Jurnalul Național*, 18 martie 2009.

⁷⁴ n_costique, în Opinii la: „Jurnalul Național propune «țigan» în loc de «rom»”, în: *9am*, 5 martie 2009.

⁷⁵ V. Alexe, Ion Iliescu. Biografie secretă, Ed. Elit Comentator, București, 2000, p. 17; a se vedea și: Săptămânalul „Lumea Liberă”, care apare la New York, prezintă „biografia actualului președinte al României, Ion Marcel Ilici Iliescu (fost Ivanovici)” (Vladimir Alexe), în: *România Mare*, nr. 547, Anul XI, Vineri, 5 ianuarie 2001.

⁷⁶ T. Burlacu-Bogza, Andrei Iustin Hossu: un maniac incurabil, în: *România Mare*, nr. 618, Anul XIII, 17 mai 2002.

⁷⁷ C. Aranghelovici, M.J. Balacciu, M. Popescu, Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Universul Enciclopedic, București, 2005, p. 691.

⁷⁸ Dienutza, în Opinii la: D. Boța, Mafia imobiliară țigănească l-a amenințat cu moartea pe prefectul de Timiș, în: *Gândul*, 20 august 2008.

⁷⁹ Ultimă oră, ibidem.

pară niște oamenii cinstiți, nu sunt decât niște paraziți, niște maimuțe care nu știu decât să lovească... Niște țigani nedezvoltați mintal, niște scursuri umane... ”⁸⁰.

Ura și intoleranța față de romi fiind acute, „soluțiile” propuse de forumiști pentru a scăpa de această etnie sunt dintre cele mai violente. O idee vehiculată de mulți comentatori este trimiterea romilor „înapoi în India de unde au venit, să își facă acolo de cap, că în România în veci și-n pururi nu vor învăța cultul legii, onoarei, demnității și respectului social”⁸¹. „Ella” comentează pe forumul *9am*, că „...dacă mai trăia Antonescu nu mai aveam așa ceva în țară, sincer nu toți sunt de aruncat, dar cei mai mulți să se ducă la MAMA INDIA”⁸². Așa cum acești forumiști cer expulzarea romilor – în India – așa au făcut-o și unii politicieni români. De exemplu, ex-ministrul de externe, Adrian Cioroianu, referindu-se la cazul „Mailat”, a declarat la un post de televiziune că: „Eram în plin deșert și mă gândeam dacă nu cumva am putea cumpăra un teren din deșertul ăla egiptean, să-i plasăm acolo pe astfel de oameni care ne fac de râs” și că „acești oameni care comit astfel de fapte [...] ar trebui puși la muncile cele mai dure și formate, probabil, batalioane din alea disciplinare”⁸³. Un susținător al lui Cioroianu afirmă pe forum că „...toți au sărit cu gura pe Cioroianu când afirma că tre’ să luăm pământ în deșert. eu sunt de-acord cu el. Și acolo să fie toți țiganii între patru pereți și patru scânduri”⁸⁴.

Exemple tipice pentru intoleranță și pledoarie pentru măsuri represive, inspirate din tradiția fascismului sunt și apelurile la ghetoizări sau reeducare a persoanelor care aparțin etniei rome. În anul 2001, primarul de atunci al orașului Piatra Neamț, Ion Rotaru a anunțat pe un post de televiziune că urmează să creeze un ghetou pentru romi: „O să transformăm fermele GOC într-un adevărat ghetou. Vom împrejmuim zona cu sârmă ghimpată, vom pune de pază jandarmi cu câini”. „Fiecare locuitor va avea o legitimație fără de care nu va putea intra în perimetrul înconjurat de gard”, sub motivația că „nu se poate cu ăștia [romii], nu fac decât să spargă, să strige și să fure”; „au adus în casă pâănă și cai; în cele trei blocuri din centrul târgului în care au stat romii s-a făcut focar de infecție și un adăpost al lumii interlope”⁸⁵. Cel mai nou exemplu este însă decizia primarului din Baia Mare de a îngrădi un bloc în care locuiau romi cu un zid de beton înalt de 3 metri și lung de 100 de metri, pentru „a-i proteja pe ceilalți cetățeni”, așa cum motivează edilul⁸⁶. Aceeași pledoarie de inspirație fascistă o susțin și forumiștii: „Construiți un țarc mare... cu gard electric să nu poată scăpa... și îi eliberați după ce învață să muncească, să se spele, să se poarte ca oamenii... În tot acest timp sunt învățați să muncească: își cultivă și cresc în țarc hrana necesară, vin profesori la cursuri

⁸⁰ Anca, în Opinii la: „Ucigașii lui Marian Cozma, surprinși de camerele de supraveghere”, în: *Antena3*, accesat la 9 februarie 2009.

⁸¹ Român, „Ce eroare geografică”, în Opinii la: *Al. Boariu*, Un «falanster» german în inima Transilvaniei, în *Jurnalul Național*, 1 septembrie 2008.

⁸² Ella, în Opinii la: „Florin Cioabă va cere Indiei să recunoască faptul că este locul de origine al romilor”, pe *9am*, accesat la 15 iunie 2008.

⁸³ C. Stoica-Diaconovici, Ministrul Cioroianu, rătăcit în pustiu, în *Evenimentul Zilei*, 6 noiembrie 2007.

⁸⁴ Săpun Duru, în Opinii la: *D. Boța*, Mafia imobiliară țigănească l-a amenințat cu moartea pe prefectul de Timiș, în: *Gândul*, 20 august 2008.

⁸⁵ A se vedea *Raportul Ligii Pro Europa: Tentativă de ghetoizare – cazul de la Piatra Neamț*, accesat la 16 octombrie 2001; linkul nu mai este accesibil în prezent.

⁸⁶ G. Antoniu, Primăria Baia Mare îngrădește un bloc în care locuiesc romi. «Gardul îi va proteja pe ceilalți cetățeni», spune primarul, în *Jurnalul Național*, 30 iunie 2011.

etc.; dar și pedepse exemplare pentru cei care nu vor să se integreze în rândul oamenilor: lăsați să moară de foame... Altă metodă nu este... altfel puteți să le construiți vile cu turnulețe și budă în spatele vilei... ”⁸⁷.

Pe lângă aceștia, unii forumiști propun soluții extreme de tip genocidar: „Soluția finală ar fi mai potrivită! Împușcați-i PE TOȚI!”⁸⁸ sau dau frâu liber imaginației lor bolnave de ură: „...ciori spurcate și inculte, în cuptoare, încălziți orașele cu voi, vedea-v-aș gazați în dușuri, Doamne, nu mai scăpăm de plaga asta a României ... ”⁸⁹. Tot în această categorie se încadrează și opinia celui care se semnează cu pseudonimul „Costel”, care vede ca „UNICA SOLUȚIE... EUTANASIEREA TUTUROR REZIDURILOR UMANE CE SE CHEAMĂ țigan”⁹⁰.

V. Xenofobie

Ura este îndreptată și împotriva altor minorități sau altor naționalități cum ar fi maghiarii, slavii sau germanii. Pentru a mări efectul și încărcătura afectivă a mesajului, internații folosesc cuvinte peiorative specifice pentru a denumi anumite etnii. Acești termeni cu tentă peiorativă sunt folosiți uneori chiar de către membrii comunității în discuții cu persoane de altă etnie, făcând astfel un gest de complezență verbală față de interlocutor. Este o formă de *captatio benevolentiae*, dar nu un indiciu că membrii unei comunități minoritare ar accepta fără rezerve denumirea primită.

Semnificativ pentru folosirea intenționat peiorativă a unor etnonime este răspunsul unui forumist la o remarcă a unui cititor referitoare la folosirea corectă a denumirilor unor popoare, națiuni și naționalități. El se referă la faptul că acești termeni peiorativi nu pot fi înlocuiți, deoarece au fost mereu folosiți de români, iar limba nu poate fi schimbată „după cum vrea unu'sau altu'”: „Ăștia-s termenii încetățeniți la români, la germani, nemți de pe la ruși influența, la evrei jidovi, jidani după Iuda, Iudeea, Iudaism, la țigani le zicem țigani de când au venit pe aici, ca majoritatea europenilor aproximativ și nu rom că așa își zic ei pe țigănește, pe românește e țigan, la maghiari le zicem unguri că țara lor pe românește e Ungaria și pe ungurește Maghiororsag (aprox.) și nu bozgori că așa le zicem doar când vrem să îi jignim, dar nu uzual”⁹¹.

O primă categorie tematică include comentarii disprețuitoare și stereotipe cu privire la formarea poporului maghiar: „ei au venit odată cu mongolii și se dau mari europeni [...] Hitler a făcut o mare greșală că s-a luat de evrei și țigani iară acum cei care o repetă sunt bozgorii (neam fără țară) prin acțiunile lor iredentiste”⁹². Într-o altă opinie, maghiarii apar ca

⁸⁷ Dan, „Metodă sigură”, în Opinii la: C. Toma, Țiganii pun pe jar Bruxelles-ul, în *Adevărul*, 17 septembrie 2008.

⁸⁸ Alex N|G, „Zigeunen RAUS”, în Opinii la: G. Antoniu, Reacții la propunerea Jurnalului Național/ De la rom la referendum, în *Jurnalul Național*, 2 martie 2009.

⁸⁹ caseta, în Opinii la: D. Boța, Mafia imobiliară țigănească l-a amenințat cu moartea pe prefectul de Timiș, în: *Gândul*, 20 august 2008.

⁹⁰ Costel, „Ca să vezi”, în Opinii la: C. Gaiță, La Torino, țiganii sunt subiect de studiu, în: *Adevărul*, 24 iunie 2008.

⁹¹ georgems, „Re: nemți”, în Opinii la: Corina Scarlat, „Elena Udrea combate la Berlin”, în: *Ziua*, 13 martie 2009.

⁹² Bogdan, „bozgori internaționali”, în Opinii la: Claudiu Stere, „De Ziua Maghiarilor de Pretutindeni. În Budapesta a început procesul pentru dizolvarea Gărzii Ungare”, în *Gardianul*, 15 martie 2008.

„apatrizi” din „beciuri insalubre ale istoriei”: „Băi, apatrizilor, v-ați cuibărit acum câteva secole în inima României și acum vreți țară? Din ce beciuri insalubre ale istoriei ați mai apărut și voi? Mergeți pe lună unde este teren de vânzare!”⁹³.

Nu lipsesc nici de această dată ideile conspiraționiste, tot discursul anti-maghiar învârtindu-se în jurul stereotipului că aceștia ar dori să „fure” românii Transilvania: „hunii sunt îndoctrinați cu ideea că Transilvania e teritoriul lor, actualmente sub ocupație română, pe care România l-a primit drept răsplată de la rușii sovietici pentru trădare și alianța cu comuniștii sovietici împotriva Ungariei și Germaniei pe 23 august 1944”⁹⁴. O altă opinie este o chemare la luptă pentru înlăturarea „pericolului maghiar”: „Puneți mâna pe arme să înlăturăm pericolul maghiar din inima Transilvaniei noastre. Eu sunt gata să mor pentru asta. Voi cum sunteți? Trăiască România Mare, moarte trădătorilor de neam și țară!”⁹⁵. Alt clișeu anti-maghiar este că femeile maghiare sunt trimise ca spioane – agente de influență – în paturile unor străini influenți: „Domnului Arpad țin să-i spun că România nu-i lagăr și de nu-i place, să plece după «fetele» care au dus faima Ungariei în lume pentru că la răutăți se mai răspunde și cu răutăți”⁹⁶.

În comentariul următor sunt cuprinse aproape toate clișeele antimaghiare: scrisul yoy – în loc de „eu” – preluat de la I.C. Drăgan – mâncători de carne de sub șă – aluzie la hunii și la descendența barbară a maghiarilor – față de români, descendenți din daci și romani. Nu putea să lipsească nici Horthy din această galerie și nici Cicciolina: „Vai ce chin, ce zbucium și ce jale, era pe mâncătorii de carne de sub șă, dacă întâmplător un artist plastic român confecționa o hartă a Ungariei, așa ca o puță mică ca a lor, un Horthy, amiral de baltă, trăgându-i la dos lui Tokes, o Morghit Teresza, iubind, fierbinte un cabalin. Să fi văzut tu draghe Europule, plâns și yoy. Păi Ungaria toată încapă în bizdiga Ciocciolinei, ba stă chiar lejer. Doamne Olga, ce artiști de-a «pino caramitru» aveți! Eu unu' mă amuz, totuși când îmi aduc aminte că o dată a stat agățată o opincă pe Parlamentul budapestan”⁹⁷.

O ultimă categorie de comentarii le includ pe acelea în care forumiștii recurg la amenințări violente: „ne ascuțim cuțitele și vă luăm gâtul ca la porci, vă ștergem de pe hartă, bozzgorii împușiți...”⁹⁸ sau la îndemnuri de tipul: „Aruncați afară din țară pe bozzgorii ăștia nenorociți!”⁹⁹. Același imaginar violent este evident și în comentariul următor: „Așa ungurii sigur o să aibă autonomie teritorială, ÎN CIMITIR. Sau, mai bine, într-o groapă comună, să fie toți la un loc”¹⁰⁰.

⁹³ Ion, „corcitură”, în Opinii la: C.T., „Ziarul secuilor cheamă la luptă armata pentru dezmembrarea României”, în *blog Bătăiosu*, articol preluat din: *Gardianul* (<http://bataiosu.wordpress.com/2008/08/22/ziarul-secuilor-cheama-la-lupta-armata-pentru-dezmembrarea-romaniei/>), accesat: 22 august 2008.

⁹⁴ Erou Al Muncii Capitaliste, „Re: Și eu sunt împotriva violenței”, în Opinii la: „Cluj: Tânăr maghiar, bătut de un grup de necunoscuți”, în *Ziua*, 15 martie 2008.

⁹⁵ „Frați români”, *art. cit.*

⁹⁶ Casandra, în Opinii la: I.A., „Benedek Levente a decorat harta României cu labii”, în *Gardianul*, 13 septembrie 2008. Site-ul nu mai este accesibil.

⁹⁷ Ion Ardeal, „Se poate și viceversa!”, *ibidem*.

⁹⁸ fernando78, „fac ceva pe toți bozzgorii”, în Opinii la: „15 martie - zi cu dublă semnificație pentru maghiarime - De Ziua Maghiarilor, manifestații în multe zone din țară”, în *Ziua*, 15 martie 2008.

⁹⁹ Titircă, „E prea puțin”, în Opinii la: George Nicula, Anna Kovacs, „Tânărul bătut la Cluj pe 15 martie, acuzat de calomnie și de încălcarea legii”, în *Gardianul*, 18 martie 2008.

¹⁰⁰ ciprianterec, în Opinii la: C.T., „Ziarul secuilor cheamă la luptă armata pentru dezmembrarea României”, în: *9am*, articol preluat din: *Gardianul*, accesat: 22 august 2008.

Referitor la opiniile antislave, acestea par a fi mai moderate ca intensitate a violenței, dar fac apel la imaginație la fel de mult în dezvoltarea unor colportaje istorice și conspiraționiste.

Opinia următoare lansează câteva stereotipuri întâlnite în scrieri postcomuniste românești, nu numai de obârșie legionară sau pro-antonesciană: „*Așa este, astfel de monumente nu au ce căuta în țările din Europa cotropite de armata de sălbatici a URSS. Ar fi fost de 100 de ori mai bine să fi câștigat Germania războiul*”¹⁰¹. Pentru comentariul forumistului următor ne-am putea întreba dacă este lipsă de pietate sau numai discurs resentimentar: „*«Monumentul eroului sovietic» sau «monumentului agresorului bolșevic»? De când au sovieticii eroi?*”¹⁰². Alt internaut susține că rușii „au ciopârțit” țara și au adus comunismul, întorcând-o cu 50 de ani înapoi: „*Ce ar fi fost dacă n-ar fi fost e o discuție de pierdere de timp. Ce știm sigur este că Rusia ne-a ciopârțit mai rău decât Hitler. Basarabia, Bucovina de nord, Herța, Insula Șerpilor nu ni le-au furat nemții, ci rușii «eliberatori». Ca să nu-ți mai spun cât au tâlhărit țara după «eliberare». Ne-au întors în istorie cu 50 de ani «eliberatorii» ăștia ruși! Tu chiar nu știi treburile astea, Alex? Parcă au mai fost discutate în trecut*”¹⁰³.

Fobiile naționaliste apar indiferent de tema unor articole. Confuziile istorice, uneori voite, alteori articulate cu scopul inducerii în eroare sau a dezinformării conștiente, apar în aceste comentarii ca niște cărje argumentative pe care se sprijină demersul discutabil. Amalgamarea faptelor folosită ca metodă de argumentare și de numeroși jurnaliști și istorici este imitată și de forumiști care rareori apelează la surse arhivistice, verificabile. De obicei se sprijină pe memorie, pe lecturi aproximative sau pe surse suspecte găsite, chipurile, pe internet. De exemplu, anul 1968 trezește în forumiști apetitul sincretismului. Se stabilesc paralele cu revoluția din 1989 și se stabilesc paralele între întâmplări care practic nu au nici o legătură. Era inevitabil ca forumiștii să nu recurgă și la un alt mit pus în circulație cu multă insistență după 1990 cu scopul discreditării absolute a lui Ceaușescu. În colportajele cu iz naționalist legate de originea etnică a lui Ceaușescu au fost exprimate speculații genealogice care trebuiau să demonstreze că fostul dictator a fost, de fapt, turc sau tătar respectiv un descendent al unei familii țigănești. Fiind de altă etnie, Ceaușescu putea fi ușor zugrăvit ca un potențial dușman al poporului român sau un trădător care s-a pus în slujba rușilor. Pe acest fundal al mistificărilor jurnalistice s-a născut și aserțiunea că Nicolae Ceaușescu ar fi fost omul rușilor care în 1968 ar fi jucat de ochii lumii (Occidentului) comedia independenței, executând practic ordinele Moscovei și urmând scenariul pus la punct de experții diversiunii din interiorul Kremlinului.

În această schemă interpretativă se încadrează opinia forumistului din *Evenimentul Zilei*, care susține: „*Ceaușescu a fost omul rușilor 100%. În perioada în care a făcut un curs GRU la Moscova, serviciul de evaluare parapsihologică al rușilor, foarte bun de altfel, l-a cercetat și evaluat pe generalul Ceaușescu. Raportul întocmit suna clar sec: «Este omul de care avem nevoie. Este paranoic și poate fi ușor de manipulat». Ce a urmat este cunoscut: Ceaușescu a organizat economia românească după modelul sovietic, a extins-o nepermis de mult, mizând doar pe materiile prime de la URSS. I se mai arăta din când în când pisica pentru a fi adus la*

¹⁰¹ Flavius, „Ai dreptate”, în *Opinii la: Eva Galambos, „Budapesta a fost devastată de extrema dreaptă”*, în *Adevărul*, 22 septembrie 2008.

¹⁰² Haha!, „Monumentul primitivului ieșit la prăduială”, *ibidem*.

¹⁰³ Michiduță, „Nu cumva e mai complicat”, *ibidem*.

ordine. România condusă de Ceaușescu a pierdut în schimburile comerciale cu URSS peste 100 miliarde dolari. O fi mult, o fi puțin vedeți voi acum!”¹⁰⁴.

În fine, ultimul tip de mesaje sunt cele în care nu sunt aduse nici un fel de argumente, ci sunt exprimate doar resentimentele și ura: „Îmi doresc ca sămânța rușilor să se usuce și să dispară mizeria asta de popor de pe fața pământului! Doar răutăți au adus pe plan geopolitic...”¹⁰⁵.

Discursul anti-german reliefează ostilitatea forumiștilor provocată de amintirea evenimentelor din timpul celui de-al doilea război mondial. Exemplul următor este ilustrativ pentru această temă, internautul adresându-se direct germanilor într-un limbaj cu accente violente: „Tu-vă neamu' în k'ur de hitleriști! Auzi, a fost expropriată. Da' voi, scârbe de nemți îngâmfați, care ați distrus trei sferturi din Europa în al Doilea Război, ce credeți că meritați? Ați avut noroc cu Roosvelt care era deja senil și Truman care era un prost, că dacă era după Stalin și Churchil, care vă cunoșteau bine, ați fi dispărut de pe hartă. Îi înjurați pe unguri că sunt migratori. Păi și germanii sunt la fel de migratori. Măcar ungurii au venit din Mongolia, voi, îngâmfații de nemți, ați venit din INDIA, exact ca țiganii noștri. Ați ars oameni în cuptoare. Botu' în pământ, animalelor!”¹⁰⁶. Același sentiment de ură este resimțit și față de minoritățile germane din România, denumiți „toate corciturile de sași și șvabi” care „au dat năvală în SS și în Hitlerjugend [...] Și ca să se remarce au fost de zece ori mai zeloși decât nemții adevărați”, concluzionând că „după război au primit exact ce au meritat. Poate prea puțin”¹⁰⁷.

O altă subtemă pe care o putem departaja aici se referă la antiromânismul celor ce aparțin minorității germane și justificarea tratamentului aplicat acestora în timpul comunismului: „Păi, de care «necunoscut» era vorba în perioada interbelică? Puteați pleca în Reichul «milenar» al lui Hitler cu toată viteza! Ați rămas aici sperând că veți putea beneficia din nou de privilegiile avute și ați încercat din plin în timpul războiului să-i încălecați pe «porcii» de români prin Grupul Etnic German! Când nu v-a ieșit pasența și românii v-au plătit toate invectivele (țigani, porci șamd) cu care i-ați gratulat între 1940-1944, ați început să dați din colț în colț. Dacă nu v-ați simțit NICIODATĂ cetățeni români, de ce ați fi fost tratați ca cetățeni români de către statul român? Vreți doar drepturi și privilegii, dar fidelitate față de națiunea majoritară nici cât negru sub unghie? Păi, atunci trageți consecințele!”¹⁰⁸. Astfel de comentarii s-au intensificat ca frecvență, dar și ca duritate la articolele despre primirea premiului Nobel pentru Literatură în anul 2009, de către Herta Müller și despre problemele semnalate de ea în legătură cu foștii colaboratori ai Securității. Conform unui forumist „nemțoaica născută în România [...] a fost prigonită de un regim care avea grijă de 99% din populație... Trebuia s-o mângâiem pe ea și să neglijăm marea majoritate? În România s-a format și ca un șarpe a mușcat pieptul mamei, țării care a crescut-o și educat-o. Și eu

¹⁰⁴ Dora Profa, „Total greșit”, în Opinii la: Florian Bichir, „URSS pregătea invadarea României”, în: *Evenimentul Zilei*, 21 august 2008.

¹⁰⁵ Vali, „Ce 5mi doresc eu din toată inima!”, în Opinii la: „Martori oculari ai invaziei rusești (Praga 1968)”, în: *România liberă*, 22 august 2008.

¹⁰⁶ Uthar Prades, în Opinii la: Marian Sultănoiu, „DILEMĂ «Este Nobelul Hertei Müller și al României? Cum răspund Manolescu, Goma, Pleșu, CTP și Cărtărescu»”, în *Gândul*, 9 octombrie 2009.

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ Popescu, în Opinii la: Mirela Corlățan, „Herta Müller, varianta Securității: prostituție cu studenți arabi”, în *Evenimentul Zilei*, 2 decembrie 2010.

personal n-am fost de naționalitate Română. Am trăit 30 de ani în România și în '83 am plecat. Nu-mi permit să critic țara în al cărei magnetism am trăit. Am fost oameni simpli, dar niciodată nu am simțit la poporul ROMÂN șovinism sau rasism. Rușine Hertei! Poate e mai bine să n-o socotim Româncă..."¹⁰⁹.

Emigrarea forțată este echivalentă cu fuga din țară pentru unii comentatori, ceea ce constituie un bun motiv de reproș și articulare a resentimentelor: „În timp ce noi ne-am chinuit aici, încercând să «ocolim» comunismul, Securitatea și lipsurile zilei curente, șmecherii au fugit, ca niște lași, în alte țări, iar acum vin și cer ce cred ei că li s-ar fi cuvenit. «Drajii miei», tot ce ați câștigat în lupta contra comunismului e al vostru! Nu ați LUPTAT? Atunci, părerile de rău sunt nemărginite ... dar chiar nu vi se cuvine ceva!!!”¹¹⁰.

Și în acest caz, discursul culminează cu mesaje violente, unul dintre forumiști invocându-l chiar pe Dumnezeu ca pe o putere distructivă care să-i pedepsească, să-i ucidă pe cei ce „au trădat ROMÂNIA SFÂNTĂ”: „să moară toți dușmanii României. Oltenia Mereu Superioară va da jetul. Să moară toți ungurocii și sclavii lor bănățeni. Toți bănățenii care au trădat ROMÂNIA SFÂNTĂ să moară. Lovește-i Doamne, ucide-i și nu-i ierta”¹¹¹.

VI. Homofobie

Discursul urii include și mesaje împotriva homosexualilor, acestea luând forma invectivelor, comparațiilor cu animalele, conspirațiilor și „soluțiilor” distrugătoare. Astfel, o primă imagine a homosexualilor schițată de forumiști este aceea a răului, decadentei, mizeriei societății: „voi homalăilor, sunteți rușinea unei națiuni, rebaturile părinților voștri și ai societății omenești. Sunteți o specie sub animale, cu atât mai mult cu cât se presupune că mai și gândiți. Se presupune doar, îndrăciților!”¹¹². În același asentiment este și următorul participant la discuții, considerând că: „Țigani și poponauții, două entități care stau la loc de cinste la groapa de gunoi ale umanității”¹¹³.

Într-o altă categorie de opinii se amestecă ideile conspiraționiste, conform cărora minoritățile urmăresc distrugerea societății românești, masonii și evreei susținând homosexualitatea în acest scop. Problema homosexualilor, în viziunea unui forumist, „e aceeași ca a țiganilor, jidanilor, coloraților. Minorități care trebuie să se vaite în permanență, să ceară drepturi, să se plângă de discriminare pentru a se menține în prima linie și pentru a obține beneficii prin forța unei legi impusă de vreo organizație a lor... Mai devreme sau mai târziu tot se alege praful de tot ce a însemnat civilizație, educație, cultură, fie că societatea va fi pe mâna homosexualilor ori a corciților cu negri, arabi, țigani”¹¹⁴. Într-un alt comentariu conspiraționist, Patriarhul Daniel apare ca fiind mason și, prin urmare, susținător al homosexualilor

¹⁰⁹ Zafrasus, „Româncă? Mai bine nu”, în Opinii la: Oana-Maria Baltoc, „Româncă Herta Muller a câștigat Premiul Nobel pentru Literatură”, în *Jurnalul Național*, 8 octombrie 2009.

¹¹⁰ Danutz@Foreskin, *art. cit.*

¹¹¹ Juve, în Opinii la: Marian Sultănoiu, „DILEMĂ «Este Nobelul Hertei Müller și al României? Cum răspund Manolescu, Goma, Pleșu, CTP și Cărtărescu»”, în *Gândul*, 9 octombrie 2009.

¹¹² prăpădiților!, în Opinii la: Dan Radu, „Fețele bisericești îi acuză pe homosexuali că distrug valorile românești”, în *Gândul*, 20 mai 2008.

¹¹³ GyKa, „poponauții”, în Opinii la: „«Tezaur Folcloric» în varianta gay la TV Angelicuss”, în *Gardianul*, 28 august 2008.

¹¹⁴ Karma, în Opinii la: B.I.S., „O agenție a UE cere re-definirea căsătoriei și incriminarea penală a «homofobiei»”, în: *Altermedia*, 25 august 2008.

alături de evrei: „masonii și jidanii susțin homosexualitatea pentru controlarea creșterii demografice. Aceștia îi sprijină financiar și logistic. Homosexuaii să existe, căci nu mă interesează, dar să nu oblige majoritatea să-i oblige. Nu poți obliga majoritatea să accepte o minoritate spurcată și ipocrită. Manifestarea jėjoasă a homosexualilor în public este susținută și de către înalt-prea-masonul-necurat Daniel, care se știe că face parte din marea lojă (nu știu de ce îi zice așa că ăsta are un metru și jumate) masonică a republicii socialiste și comuniste Rumania”¹¹⁵. Intoleranța față de toate minoritățile poate fi surprinsă și în următorul comentariu, postat de un forumist, care se semnează cu pseudonimul „Anarhisstu”: „Naomi+Lehel+Florian=Un țigan gay comunist cu transcendent maghiar de religie evreiască”¹¹⁶.

Din gama opiniilor nu lipsesc reacțiile și propunerile de „soluții” mai mult sau mai puțin extreme. Cu titlul „Poate ar fi bine...” un forumist propune o „soluție”, însă nu fără a se adresa cu invective: „Poate ar fi bine ca oamenii ăștia să-și consume homosexualitatea în intimitate să nu mai iasă ca păduchele în frunte, [...] lăsați homalăii să-și rezolve în intimitate «trebuințele»”¹¹⁷. Comentând niște secvențe dintr-o emisiune despre un homosexual travestit bătut și tuns în stradă, înregistrate și postate pe YouTube, mai mulți forumiști au următoarele reacții extrem de violente: „ăsta, Naomi, trebuie împușcat în cap”¹¹⁸, „...lasă că așa vă trebe... poponari obosiți!!!! toți să pățiți așa!!!! cea mai josnică specie de oameni!!! huuuuu!!!! bravo celor care te-au bătut!!!!”¹¹⁹, „când mai are cineva de gând să-o bată pe jėjoasa aia mă anunțați și pe mine că vreau să-i dau și eu câteva capace”¹²⁰. Într-un comentariu delirant, unul din forumiști consideră homosexualitatea un defect genetic, care ar putea fi diagnosticat în viitor, recomandând în acest caz avortul: „spun homosexualii că orientarea asta a lor este genetică și că așa stând lucrurile ei nu au nici o vină. Dacă așa este, în viitorul apropiat se vor putea diagnostica cei cu asemenea defect genetic înainte de naștere și va fi simplu să fie avortați. Astfel se va termina definitiv cu ei. Soluția finală, modernă și democratică!”¹²¹.

VII. Forme de difuzare

Mediul online oferă posibilitatea de a avea acces cu ușurință la mesaje difuzate sub diverse forme. Pe lângă opiniile scrise pe diverse forumuri sau bloguri, există și site-uri sau platforme pe care sunt postate imagini și melodii care exprimă același discurs radical al urii.

Pe platforma YouTube, de exemplu, sunt încărcate diverse clipuri cu montaje antisemite, naționaliste, filmări de la diferite întruniri, evenimente și chiar melodii și imnuri de

¹¹⁵ Homosexualitatea, în Opinii la: Dan Radu, „Fețele bisericesti îi acuză pe homosexuali că distrug valorile românești”, în *Gândul*, 20 mai 2008.

¹¹⁶ Anarhisstu, în Opinii la: „Unde se întâlnesc homosexualii?”, în: *Blog Antifa* (<http://antifa.ro/blog>), accesat: 7 iulie 2008. În prezent blogul nu mai este accesibil.

¹¹⁷ Evanescentul, „Poate ar fi bine...”, în Opinii la: Mihail Neamțu, Costi Rogozanu, „Homosexualii, încotro?”, în *Cotidianul*, 14 aprilie 2008.

¹¹⁸ Vlladmm, în Opinii la: „Naomi tunsă și bătută, plânge și se milogeste alături de faimoasa și starleta Nikita OTV” [Videoclip], pe YouTube.com (<http://www.youtube.com/watch?v=yRikqqqX3YU&translated=1>), accesat la 1 martie 2009. Linkul nu mai este accesibil.

¹¹⁹ evolving2007, ibidem.

¹²⁰ klause0087, ibidem.

¹²¹ Straight, în opinii la: Dan Radu, „Fețele bisericesti îi acuză pe homosexuali că distrug valorile românești”, în *Gândul*, 20 mai 2008.

propagandă legionară sau comunistă. *YouTube* oferă posibilitatea și de a pune un comentariu la videoclipuri, mesajele fiind asemănătoare tematic cu cele de pe forumuri. De exemplu, aici este postată o filmare de la Aiud cu ocazia sărbătoririi hramului schitului de pe Râpa Robilor - Înălțarea Sfintei Cruci, din 14 septembrie 2010, unde mulțimea cântă imnul legionar „Sfântă tinerețe legionară”: „*Sfântă tinerețe legionară,/ Cu piept călit de fier și sufletul de crin/ Iureș ne-nfrânat de primăvară/ Cu fruntea ca un iezer carpatin,/ Cu brațele suim în soare/ Catapetesme pentru veac;/ Le zidim din stânci, din foc, din mare/ Și dârz le tencuim cu sânge dac.../ Garda, Căpitanul/ Ne preschimbă-n șoimi de fier/ Țara, Căpitanul/ Și Arhanghelul din cer...*”¹²². Există însă și cântece în care Ion Antonescu este glorificat ca un mare erou al poporului român, ca cel a Mariei Gheorghiu, „Bocetul lui Ioan cel fără de mormânt”: „*C-au venit oștiri străine precum noaptea nopții vine,/ Ne-au scos morții din morminte, ne-au distrus biserici sfinte/ Și apoi ne-au dat pe noi cu un secol înapoi./ Și în tine, Ioane dragă, au pus potera să tragă./ Tu te-ai stins netemător și privind în ochii lor./ Nu ni-i fapta cât ni-i zisa, dar istoria proscrisa/ Iarăși adevăr promis-a de la Nistru pân' la Tisa!*”¹²³.

În versurile melodiei „Mesaj pentru Europa” a formației Paraziții se articulează resentimente antirome: „*Nu suntem ciori/ Nu stăm în corturi/ Facem eforturi/ Să ne elevăm/ Și nu cântăm/ Pe străzi în Viena la acordeon/ Noi nu cerșim cu handicapu' la vedere/ Să facem avere/ Și nu ghicim viitoru' în palmă/ în ghene mizere/ Noi nu purtăm fuste înflorate/ Și nu furăm din buzunare/ Nu emigrăm în Suedia cu 7 copii să ne dați ajutoare./ Dați vina pe noi din Berlin în Pamplona/ De-mi sare voma/ Mânca-mi-ați p**a n-o să găsiți un român în rulote la Roma!*”¹²⁴. Tot aici găsim un cântec cu versuri triviale împotriva homosexualilor: „*Ești un gay, ești ok/ Ești maro la chiloței/ Ești un gay, ești ok/ Și te dai la băieței./ Ești un lucky lucky/ Lucky, lucky, lucky/ Toți băieții te deoache/ Ești un popo popo/ Popo, popo, popo/Tu ești omulețul Gopo*”¹²⁵.

Pe unele site-uri există posibilitatea ca utilizatorul care comentează să își aleagă o imagine, ce să însoțească textul. Unele dintre aceste avataruri exprimă în mod evident un mesaj ideologic. Un exemplu este avatarul „Neolegionarului” cu un tricolor drept fundal și desenat un om stilizat făcând salutul fascist. De altfel, el are o pagină pe *YouTube*, punându-și pus la profil motto-ul: „*Mișcarea legionară este și acum vie*”¹²⁶. Tot aici are o pagină un alt user care folosește crucea celtică ca avatar, simbolul internațional al multor grupări naționalist-extremiste. Autoprezentarea făcută la profil este dublată cu traducerea în engleză: „*Sunt mândru că sunt ROMÂN! Îmi iubesc țara și pe toți frații mei Români! Voi lupta împotriva oricui va încerca să distrugă Sfânta noastră Patrie, ROMÂNIA!!! Trăiască România Mare!*”¹²⁷. În fine, utilizatorul „Legionarul88”¹²⁸ – numărul „88” din pseudonim reprezentând

¹²² „Sfântă tinerețe legionară la Aiud” [Videoclip], pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/watch?v=F0mErVyn5qw>), accesat la 5 noiembrie 2011.

¹²³ Maria Gheorghiu, „Bocetul lui Ioan cel fără de mormânt” [Videoclip], pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/watch?v=5GOMDIpe-Dg>), accesat la 5 decembrie 2008.

¹²⁴ Paraziții, „Mesaj pentru Europa” [Videoclip], pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/watch?v=ruGHJaECILE>), accesat la 1 septembrie 2008.

¹²⁵ Radu Florian, „Ești un gay” [Videoclip], pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/watch?v=eJge5ski4tE>), accesat la 5 decembrie 2011.

¹²⁶ Neolegionarul, pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/user/neolegionar>), accesat la 21 martie 2009.

¹²⁷ SevenLtd, pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/user/SevenLtd>), accesat la 21 martie 2009.

un cifru care înseamnă „Heil Hitler” – folosește un avatar cu mesaj xenofob, împotriva maghiarilor:

Semnificative pentru acest tip de discurs sunt și unele imagini postate, care însoțesc anumite articole. Prima imagine aleasă de noi este preluată de pe site-ul *Frontpress*¹²⁹ și ilustrează stereotipul complotului evreiesc-american, iar cea de-a doua este extrasă din *Jurnalul Național*¹³⁰ și reprezintă o caricatură antisemită:

Alte două imagini reprezintă un mesaj puternic violent împotriva romilor. Montajele imagistice sunt așa-zise reclame la un software pentru scrierea de dvd-uri, autorul necunoscut schimbându-i denumirea reală din „Nero Burning Rom”, în „Nero Burning Rrom” și plasând în prim-plan persoane de etnie romă. Mesajul nu este altul decât de ucidere prin ardere a celor care aparțin acestei etnii. Cele două imagini au apărut pe platforma *Trilulilu*¹³¹, un site românesc asemănător cu *YouTube*-ul, unde se pot vedea videoclipuri și imagini și se poate asculta muzică.

¹²⁸ Legionarul88, pe *YouTube.com* (<http://www.youtube.com/user/Legionarul88>), accesat la 21 martie 2009.

¹²⁹ „SUA oferă Israelului sprijin militar în vederea unui război contra Iranului” în: *Frontpress* (<http://www.frontpress.ro/?p=501>), accesat la 17 septembrie 2008.

¹³⁰ Radu Tudor, „Falusul și svastica. Repere portocalii”, în *Jurnalul Național*, 14 august 2008.

¹³¹ „Nero Burning Rrom” [Imagine], pe *Trilulilu.ro* (<http://www.trilulilu.ro/tavyro22/7fb5e87012776a>), (<http://www.trilulilu.ro/ovidel46/ef8dcfbbb197eb>), accesat la 13 mai 2011.

Prin urmare, atât melodiile, cât și imaginile pot transmite același mesaj al urii cu o puternică încărcătură afectivă.

VIII. Concluzii

Discursul urii în mediul online românesc, include, așadar, patru teme principale: antisemitism, rasism, xenofobie și homofobie, care sunt definite de un stil asemănător. Dacă ar fi să punem opiniile pe un continuum, acestea s-ar desfășura de la un oarecare grad de pertință, spre insulte, injurii, invective, comparații cu animale, colportaje istorice sau conspiraționiste, ajungând până la exprimarea unor idei extreme inspirate din tradiția fascismului (deportări, expulzări, ghetozări, reeducare a unor persoane care aparțin unei anumite etnii) și amenințări, creionând un imaginar violent¹³² cu un efect puternic asupra cititorilor.

Sub umbrela anonimatului, limbajul violent explodează, iar forumiștii imită direct sau indirect modelele drastice din viața politică sau intelectuală. Aceștia se transformă în multiplicatori conștienți sau inconștienți ai unor interpretări, teme și idei preluate din mass-media, din internet, din diverse publicații. Putem vorbi, prin urmare, de apariția unui nou tip de „intelectual”, deoarece ei aspiră la acest statut, și anume a intelectualului „doxosof”, în sensul propus de Pierre Bourdieu¹³³, a celui care se bazează pe o ideologie rutinizată, transformată în scheme de gândire și de acțiune politică.

Pentru a limita apariția acestor comentarii s-a încercat introducerea unei moderări și filtrări a opiniilor, iar mai mulți publiciști au atras atenția într-o serie de articole¹³⁴ asupra lipsei de responsabilitate în cele afirmate și a nerespectării unei etici în mediul online, favorizate de anonimul. Însă, mesajele discriminatorii continuă să apară pe forumuri și pe bloguri, forumiștii găsind mereu noi modalități și strategii de postare.

¹³² A se vedea și R. Cesereanu, *Imaginarul violent al românilor*, Ed. Humanitas, București, 2003.

¹³³ P. Bourdieu, 2002 *apud M.D. Gheorghiu*, op. cit., p. 254.

¹³⁴ G. Cartianu, *Cum stăpînim gândacii online?*, în *Adevărul*, 9 iulie 2010; N. Manolescu, *O emisiune TVR care nu trebuia difuzată*, în *Adevărul*, 11 decembrie 2010; A. Pleșu, *Ce este un forum?*, în *Adevărul*, 16 martie 2010.

În cercetările viitoare, vom aborda în continuare problematica stigmatizării minorităților etnice, religioase și sexuale pe platformele electronice ale publicațiilor românești și pe bloguri, vizând atât principalele proprietăți retorice ale discursurilor „virtuale”, cât și caracteristicile actorilor. De asemenea, vom studia rolul acestor platforme în dezbaterăa unor polemici între intelectuali și posibilitatea de a oferi soluții spre limitarea discursului online al urii.

Mulțumiri

Studiul este finanțat în prezent din Fondul Social European de către Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 [proiect POSDRU/CPP 107/DMI 1.5/S/78342].